

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI ELM VƏ TƏHSİL NAZİRLİYİ
“BOTANİKA İNSTİTUTU” PUBLİK HÜQUQİ ŞƏXSİ

AZ1073, Bakı şəhəri,
A.Abbasızadə küç., giriş 99

Tel: (+99412) 5024394
E-mail: direktor@botany.science.az

№ 31/133

15 aprel 2026-cı il

Şəki Ağır Cinayətlər Məhkəməsinə

**Surəti Azərbaycan Respublikası Baş Prokuroru
yanında Korrupsiyaya Qarşı Mübarizə Baş
İdarəsinə**

2025-ci ildə Zaqatala rayonu ərazisində yol kənarında əkilmiş 74 ədəd qovaq ağacları ilə bağlı yaranmış məsələ çərçivəsində “Botanika İnstitutu”-nun əməkdaşları tərəfindən təqdim olunmuş rəylərin attestasiya prosesi zamanı eyni obyekt üzrə iki fərqli və bir-birini təsdiq etməyən rəyin verildiyi müəyyən edilmişdir.

Məsələ ilə bağlı Botanika İnstitutu tərəfindən mütəxəssis alimlərin iştirakı ilə, xüsusi iclas təşkil olunmuş və geniş müzakirələr aparılmışdır (protokol və çıxarış əlavə olunur). Müəyyən edilmişdir ki, qeyd olunan qovaq ağacları bioloji baxımdan yaşlı (təxminən 70–80 il) olmaqla bərabər, vegetasiyası davam edirdi. Lakin ağacların mövcud vəziyyəti 74 ağacın eyni zamanda və eyni ölçüdə kəsilməsi əsaslı səbəb deyil.

Mövcud vəziyyətdə ağacların qeyd olunan formada kəsilməsi elmi və ekoloji baxımdan düzgün hesab olunmur və ilk verilən rəy (Azərbaycan Respublikası Baş Prokuroru yanında Korrupsiyaya Qarşı Mübarizə Baş İdarəsinə) məqbul hesab edilir.

Hörmətlə,

**“Botanika İnstitutu” publik hüquqi şəxsin
direktor vəzifəsini müvəqqəti icra edən,
direktor müavini, b.e.d., prof.**

Səyyarə İbadullayeva

Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Botanika İnstitutu PHŞ-in
10 aprel 2026-cı il tarixli 1 sayılı iclasının

PROTOKOLU

Saat 11 ⁰⁰

İŞTİRAK EDİRDİLƏR:

B.e.d., prof. S.C.İbadullayeva (sədr), b.e.d., prof. Ş.N.Qasimov, b.e.d., prof. E.O.İsgəndər, b.e.d., prof. D.N.Ağayeva, b.ü.f.d., dos. Sadıq Qarayev, b.ü.f.d., dos. Eldar Əliyev, b.ü.f.d., dos. Yusif Zeynalov.

DƏVƏT OLUNANLAR: Gündəlikdəki məsələlərə aidiyyəti olan İnstitut əməkdaşları

SƏDR:

S.C.İbadullayeva

KATİB:

N.İ.Sadıqova

GÜNDƏLİKDƏKİ MƏSƏLƏ:

Zaqatala rayonu Lahıc kəndi ərazisində yol kənarında əkilmiş 74 ədəd qovaq ağacının budanması ilə bağlı 2025-ci ildə qeyri elmi qurumlara verilən rəylərin müzakirəsi:

Sədr, b.e.d., prof. S.C.İbadullayeva – İclası açıq elan edir, gündəlikdəki məsələni iclas iştirakçılarının diqqətinə çatdırır. 2025-ci ilə aid verilən rəylərə baxış keçirilən zaman, eyni məsələ üzrə 2 müxtəlif rəyin olması məsələsinə yenidən baxılması zərurəti yaranmışdır.

Sədr, b.e.d., prof. S.C.İbadullayeva – Zaqatala rayonu Lahıc kəndi ərazisində 74 ədəd qovaq ağacı budanmışdır. Bununla bağlı əraziyə AR ETN “Botanika İnstitutu” PHŞ-in mütəxəssisləri tərəfindən 3 dəfə (bir-birindən əlaqəsiz) rəy verilmişdir. Onlardan biri 2025-ci ildə ərazidən çəkilmiş şəkillər əsasında b.e.d., prof. Şakir Qasimov tərəfindən, digəri b.ü.f.d., dos. Yusif Zeynalov tərəfindən oktyabr ayında İnstitutdan kənar şəxsi təşəbbüslə, üçüncü rəy isə noyabr ayında İnstitututa Vəkillər Kollegiyası “Femida” Vəkil Bürosundan daxil olan məktuba əsasən əraziyə baxış keçirildikdən sonra verilmişdir. Keçirilən baxış nəticəsində AR ETN “Botanika İnstitutu” PHŞ-in mütəxəssisləri b.e.d., prof. Ş.N.Qasimov və b.ü.f.d., dos. Yusif Zeynalov tərəfindən verilmiş rəylər bir-birini təkzib edir. Bu iki rəy arasında uyğunsuzluq olduğuna görə məsələ dendroloqların (ağac və kol bitkiləri ilə işləyən alimlərin) iştirakı ilə müzakirə olunmalıdır.

Hər iki rəy AR ETN "Botanika İnstitutu" PHŞ-in elmi katibi tərəfindən oxundu və bir-birinə uyğun olmayan məsələlər geniş şəkildə müzakirə edildi. Alimlərin son fikirləri qısa şəkildə protokolda əks edildi.

DİNLƏNİLDİ:

B.e.d., prof. D.N. Ağayeva. – İlk növbədə qovaq ağaclarının kəsilməsi və ya budanması Ekologiya Təbii Sərvətlər Nazirliyi ilə bu sahədə qanun və təlimatlara uyğun şəkildə yerinə yetirilməli idi. Lakin əvvəlcədən mütəxəssis rəyinin olub-olmaması bizə məlum deyil. Vəziyyətlə əlaqədar olaraq sözügedən qovaqlar yaşlı və bəzilərinin də qov göbələkləri ilə yoluxmuş xəstə ağaclardır. Buna rəğmən 74 ağacın hər birinə fərdi şəkildə yanaşılmalı, ekspert məsləhətinə əsasən qərar verilməli idi. Bu baxımdan onların kortəbii kəsilməsi və ya budanması düzgün addım hesab oluna bilməz. Habelə ağacların yaşlı olduğunu və qovaqların ümumiyyətlə uzunömürlü ağaclar olmadığını nəzərə alaraq onları o cür budanması, hətta mən deyərdim ki, kəsilməsi bioloji baxımdan düzgün deyil.

B.e.d., prof. E.O. İsgəndər: - *Populus pyramidalis* və yaxud *Populus nigra* var. *italica* - qara qovaq ağacını budamaq olar. Ancaq bu budamanı vaxtında və düzgün yerinə yetirmək lazımdır. Nisbətən yaşlı ağacları budamamışdan əvvəl fərdi baxış keçrilməli və müəyyən qərar aldıqdan sonra budamanı həyata keçirmək olar. Çünki budama zamanı bitkinin boyu, yaşı və ümumi vəziyyəti nəzərə alınmalıdır. Bu bitki növünü budamaq üçün ən yaxşı vaxt vegetasiya başlamazdan öncə fevral ayıdır. Budamanın aparıldığı tarix və bitkinin budamadan öncəki vəziyyəti nəzərə alınmalıdır. Budama əsas gövdəyə zərər vermədən aparılmalı, bitki korteksinin içinə doğru böyüyən budaqlar kəsilməlidir. Ümumilikdə 25-27 metr hündürlükdə bitkini yalnız gövdəsinin 5 m saxlanması budama hesab edilmir. Qara qovaq əlverişli şəraitdə sürətlə böyüdüyünə görə güclü və dərin budama məsləhət görülmür. Çünki sonradan bitki tez zədələnə bilən zəif zoğlar əmələ gətirir.

B.ü.f.d., dos. Sadıq Qarayev: - *Populus* L.-Qovaq cinsi Salicaceae Mirb. - Söyüdkimilər fəsiləsinə aiddir. Dünyada mülayim iqlim qurşağında 120-yə yaxın, Qafqazda 16 növü yayılmışdır:

Azərbaycanda təbii florada olan növlər:

Turanq qovağı - *P. transcaucasica* Jarm. ex Gross., Ağyarpaq qovaq - *P. hybrida* Bieb., Hirkan qovağı - *P. hyrcana* A. Grossh., Titrək qovaq - *P. tremula* L., Qara qovaq - *P. nigra* L., Sosnoviski qovağı - *P. sosnowskyi* A. Grossh., Yalançı ağqovaq - *P. pseudonivea* A. Grossh., Şişkin qovağı - *P. schischkinii* A. Grossh.,

İntroduksiya olunaraq, yaşıllaşdırmada istifadə edilən növlər:

Deltovari və ya Kanada qovağı - *P. deltoides* Marsh., Səmərqənd qovağı - *P. holleana* Louche., İtaliya qovağı - *P. italica* Moench., Qələmə (qəşəng qovaq) - *P. gracilis* A. Grossh., Balzam qovağı - *P. balsamifera* L. Ətirli qovaq - *P. suaveolens* Fisch.

Qovaq cinsinə aid olan növlər 400 ilə qədər yaşaya bilir (Məsələn: Qara qovaq - *P. nigra* L.)

Populus L. cinsinə aid növlərin budanması, cavanlaşdırılması və digər aqrotexniki qulluqlar növün bioloji xüsusiyyətlərindən, fərdin yaşından, bitmə şəraitindən, sağlamlıq dərəcəsindən və digər zəruri amillərdən (Məsələn xəstəlik törədənlərə və ya zərərvericilərə yoluxubsa, yol kənarlarında, binalara yaxın ərazilərdə təhlükə yaradırsa və s.) asılıdır.

Ontogenezin yetkin ağac və qocalmış ağac mərhələlərində zəruri hal olmadıqda, düz qalxan qovaq növlərini (Məsələn: Qara qovaq - *P. nigra* L., Qələmə (qəşəng qovaq) - *P. gracilis* A. Grossh.) budamaq, cavanlaşdırmaq məqsədilə gövdələrindən kəsilməsi məqsədə uyğun deyil. Bu zaman gövdələrdən ehtiyat tumurcuqları inkişaf edib, yeni zoğlar yaransa da, ağacın növünə məxsus forma və çətir formalaşmır.

B.ü.f.d., dos. Eldar Əliyev: - Budama və ya gövdədən kəsilmə aparıldıqda mütəxəssislərlə məsləhətləşmək, vaxtın düzgün seçilməsi də (Noyabr, dekabr, Fevralın sonuna kimi) lazımdır.

Qara qovaq bitkisi hündürlüyü 25–30 m olan ağacdır. Azərbaycanda yayılması -Quba, Naxçıvan MR-nın dağ və düzən yeləri, Diabar, Samur Dəvəçi ovalığı, St. yaylası, Alazan-Əyriçay çökəkliyi, Kür-Araz düzənliyi və ovalığında təbii halda yayılmışdır. Bu bitkilər uzun ömürlü və çox hündür olduğu üçün yol kənarında olması təhlükə yarada bilər. Lakin bu bitkilərə fərdi bioloji baxış keçirmədən birdən birə 74 ağacın kəsilməsini düzgün hesab etmirəm.

QƏRAR:

74 ağacın eyni zamanda və eyni ölçüdə birdən-birə gövdədən kəsilməsi doğru deyil, bu onların gələcək vegetasiyasında mühüm rol oynaya bilməz. Yusif Zeynalovun rəyinin 5-ci bəndində göstərildiyi kimi ağacların köklərində artıq çürümə hiss olunur və onların 75-80-yaşlı ağaclar olduğunu nəzərə alaraq mütəxəssislər belə gövdədən kəsilmə və ya ağacının ümumiyyətlə budanmanın doğru olduğunu qəbul etmirlər.

SƏDR:

KATİB:

S.C.İbadullayeva

N.İ.Sadiqova

Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Botanika İnstitutu PHŞ-in
10 aprel 2026-cı il tarixli 1 sayılı iclasının protokolundan

ÇIXARIŞ

GÜNDƏLİK MƏSƏLƏ: Zaqatala rayonu Lahıc kəndi ərazisində yol kənarında əkilmiş 74 ədəd qovaq ağacının budanması ilə bağlı 2025-ci ildə qeyri elmi qurumlara verilən rəylərin müzakirəsi:

İŞTİRAK ETDİLƏR: "Bitki müxtəlifliyi və tətbiqi tədqiqatlar mərkəzi"nin rəhbəri, b.e.d., prof. S.C. İbadullayeva (sədr), "Biomorfologiya və fitointroduksiya" laboratoriyasının müdiri, b.e.d., prof. Ş.N.Qasimov, "Meşəşünaslıq" laboratoriyasının müdiri, b.e.d., prof. E.O.İsgəndər, "Mikologiya" laboratoriyasının müdiri, b.e.d., prof. D.N.Ağayeva, "Geobotanika" laboratoriyasının aparıcı elmi işçisi, b.ü.f.d., dos. Sadıq Qarayev, "Biomorfologiya və fitointroduksiya" laboratoriyasının aparıcı elmi işçisi, b.ü.f.d., dos. Eldar Əliyev, "Biomorfologiya və fitointroduksiya" laboratoriyasının aparıcı elmi işçisi, b.ü.f.d., dos. Yusif Zeynalov.

DİNLƏNİLDİ: B.e.d., prof. S.C. İbadullayeva, b.e.d., prof. E.O.İsgəndər, b.e.d., prof. D.N.Ağayeva, b.ü.f.d., dos. Sadıq Qarayev, b.ü.f.d., dos. Eldar Əliyev tərəfindən Zaqatala rayonu Lahıc kəndi ərazisində 74 ədəd qovaq ağacının budanması ilə bağlı 2025-ci ildə qeyri elmi qurumlara verilən rəylərin müzakirəsi.

QƏRAR: 74 ağacın eyni zamanda və eyni ölçüdə birdən-birə gövdədən kəsilməsi doğru deyil, bu onların gələcək vegetasiyasında mühüm rol oynaya bilməz. Yusif Zeynalovun rəyinin 5-ci bəndində göstərildiyi kimi ağacların köklərində artıq çürümə hiss olunur və onların 75-80-yaşlı ağaclar olduğunu nəzərə alaraq mütəxəssislər belə gövdədən kəsilmə və ya ağacının ümumiyyətlə budanmanın doğru olduğunu qəbul etmirlər.

SƏDR:

KATİB:

prof. S.C.İbadullayeva

b.ü.f.d. N.İ.Sadıqova

